

Budgetunderlag 2025–2027

Försäkringskassans budgetunderlag för åren 2025–2027

Försäkringskassan lämnar härmed budgetunderlag för perioden 2025–2027 enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag med bilaga FK 2024/002535H (endast socialdepartementet). Budgetunderlaget innehåller förslag till finansiering av Försäkringskassans verksamhet samt sakanslag för de delar av socialförsäkringen och andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning administreras av Försäkringskassan.

Beslut i detta ärende har fattats av Försäkringskassans styrelse den 16 februari 2024. Med vid beslutet har varit ordförande Ulf Bengtsson, ledamöterna Thomas Pålsson, Mats Galvenius, Heidi Stensmyren, Eva Liedström Adler, Anita Linder, Tomas Landeström och generaldirektör Nils Öberg.

Dessutom har chefen för Internrevisionen Cristopher Grahl och chefen för IT-avdelningen Peter Haglind samt controllers Inger Vilavan och Lollo Bovin varit närvarande, de senare som föredragande.

1	Ofinansierad eller underfinansierad verksamhet.....	6
1.1	Sjukförsäkring	7
1.1.1	Regeländringar.....	7
1.1.2	Behov av samordning	8
1.1.3	Arbetsgivarens planer	8
1.2	Aktivitetsersättning och bostadstillägg.....	8
1.3	Stärkt rätt till Assistans.....	9
1.4	Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning.....	10
1.5	Tillfällig föräldrapenning	11
1.6	Etableringsjobb	11
1.7	Statligt personskadeskydd	12
1.8	Civilt försvar och operativ förmåga	12
1.9	Utbetalningsmyndigheten	13
1.10	Felaktiga utbetalningar och kontrollarbete.....	14
1.10.1	Återkrav	14
1.10.2	Efterkontroller arbetsskadelivränta	15
1.10.3	Försäkringstillhörighet och kontrollutredning	15
1.11	Digitalisering.....	16
1.11.1	Livscykelhandläggning av tekniska plattformar och system.....	16
1.11.2	Kapacitet för digital verksamhetsutveckling.....	17
1.12	Digital post.....	17
1.13	SSSID – ett permanent uppdrag.....	18
1.14	En gemensam digital ingång – SDG.....	18
1.15	Förstärkt forskning och utveckling inom socialförsäkringsområdet.....	19
2	Avisering av förändrad verksamhet	21
2.1	Ett modernare socialförsäkringsskydd för gravida.....	21
2.2	Månadsuppgifter, bostadsbidrag och underhållsstöd.....	21
2.3	Rätt och lätt, ett förbättrat regelverk för VAB.....	21
2.4	En ändamålsenlig arbetsskedeförsäkring.....	21
2.5	Ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd.....	22
2.6	Utredning om ett trygghetssystem för alla – översyn av regelverket för sjukpenninggrundad inkomst	22
2.7	Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans	22
2.8	Omställningsstudiestöd	23
2.9	e-Codex.....	23
2.10	Digital utveckling av socialförsäkringen och Sverige.....	24
2.11	Fritidskortet.....	24
2.12	Ändrad lagstiftning för att motverka felaktiga utbetalningar	25
2.13	Försäkringstillhörighet.....	25

2.14	Sanktionsavgifter.....	25
3	Lokalbehov.....	27
4	Finansieringsöversikt.....	28
4.1	Sakanslag.....	28
4.1.1	Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	28
4.1.2	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.....	29
4.1.3	Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	30
4.2	Bemyndiganden.....	30
4.3	Avgiftsbelagd verksamhet.....	31
5	Investeringar.....	34
5.1	Verksamhetsinvesteringar.....	34
5.2	Låneram, avskrivningar och räntor.....	34
5.3	Investeringar över 20 miljoner kronor.....	35
6	Kreditutrymme.....	37
6.1	Kredit på räntekonto.....	37
6.2	Övrig kredit.....	37

Förord

Försäkringskassans förvaltningsanslag förblev mellan åren 2019 och 2021 i stort sett oförändrat. Därefter har anslaget minskat med cirka 21 procent i 2023 års prisnivå. Under samma tid har kostnaderna ökat kraftigt till följd av att nya uppgifter och uppdrag tillkommit, ökat ärendeinflöde samt på grund av kostnadsutvecklingen i samhället i stort. De senaste fem åren har Försäkringskassans äskanden uppgått till mellan en och två och en halv miljarder kronor i nivå, fördelat över budgetperioden. De medel som tillförts i budgetpropositionerna har i allt väsentligt varit engångsvisa eller tidsbegränsade. Av de belopp Försäkringskassan begärt de senaste två åren har utfallet legat mellan 1 och 9 procent.

Våra utgifter utgörs till stor del av personalkostnader. Myndighetens stora IT-verksamhet och de prisökningar som skett vad gäller hårdvara, licenser och konsultavtal har också belastat vår ekonomi. Sammantaget saknar myndigheten förutsättningar att fortsätta bedriva verksamhet på nuvarande nivå. Ett antal besparingsåtgärder har beslutats sedan våren 2023 som på årsbasis ska minska våra förvaltningskostnader med drygt 600 miljoner kronor. Under andra halvåret 2023 har vi exempelvis minskat vår personalstyrka med cirka 1 000 medarbetare. Den sammantagna besparingseffekten uppgår till strax under 200 miljoner kronor andra halvåret 2023. Personalomsättningen har fortsatt att sjunka och kostnadsökningarna fortsätter. Under innevarande år kommer därför ytterligare besparingsåtgärder sannolikt att behöva vidtas. Konsekvenserna av besparingarna blir under 2024 betydande i hela organisationen. Handläggningstider ökar, vår utvecklingsverksamhet bromsas in och tydliga försämringar sker vad gäller tillgänglighet och service. Vi kommer över huvud taget inte att kunna stötta andra förvaltningsmyndigheter på det sätt som vi annars brukar göra.

Försäkringskassan har genom åren effektiviserat såväl försäkringsverksamheten som administrationen av den genom förenklingar i handläggningen, omfattande digitalisering och i vissa förmåner införande av automatiserade processer för beslut och utbetalning. Effekthemtagningarna har varit mycket stora och produktivitetsutvecklingen i försäkringsverksamheten har varit god. Den fortsatta teknikutvecklingen medför möjligheter till ytterligare effektiviseringar men förväntas framgent inte ge lika betydande effekthemtagningar eftersom de sker i redan digitaliserade verksamhetssystem.

Myndigheten står nu inför ett fundamentalt vägval. Antingen ska Försäkringskassans förvaltning av befintliga uppdrag och dess förmåga att ta sig an nya uppgifter säkerställas och utvecklas. I så fall behöver betydande resurser tillföras verksamheten de närmaste åren. Eller så ska myndighetens kapacitet skalas ner för att varaktigt rymmas inom de finansiella ramar som regering och riksdag beslutat eller aviserat. Försäkringskassans roll och uppdrag behöver då krympas i motsvarande grad.

Varje förvaltningsmyndighet måste över tid dimensioneras i förhållande till de uppgifter den åläggs att utföra. Några få centrala myndigheter förväntas besitta en förmåga att omhänderta nya politiska initiativ och oförutsedda uppgifter som uppkommer på grund av till exempel störda förhållanden i samhället. Försäkringskassan är en sådan myndighet. Alla samhällskritiska förvaltningsmyndigheter ska kunna fullgöra sina ordinarie kärnuppgifter genom hela hotskalan. Det kan tyckas särskilt angeläget i det allvarliga säkerhetspolitiska läge som Sverige befinner sig i. En sådan förmåga förutsätter naturligtvis att verksamheten är robust och fungerar väl redan under fredstida förhållanden. För Försäkringskassans del kräver detta en långsiktigt mer stabil finansiering och balans mellan myndighetens uppdrag och tilldelade resurser. Försäkringskassans äskande i årets budgetunderlag summerar därför till cirka 4,1 miljarder kronor för budgetperioden.

Nils Öberg

1 Ofinansierad eller underfinansierad verksamhet

Försäkringskassan redovisar i årets budgetunderlag områden i behov av ytterligare finansiering som uppgår till 4,1 miljarder kronor för perioden. Förslagen utgår från regeringens lagförslag och uttalade avsikter om åtgärder eller ambitionshöjningar. Förändringar i vår omvärld skapar nya förutsättningar för verksamheten vilket påverkar vårt behov av investeringar och ökar myndighetens förvaltningskostnader.

Beräkningarna är gjorda utifrån att planerade rekryteringar kan genomföras. Försäkringskassan ser ett behov av att öka antalet medarbetare med drygt 1 100 årsarbetare under perioden.

Försäkringskassan har tillfört delar av verksamheten mer medel utöver den tilldelning som erhållits i regleringsbrevet för att klara vårt grunduppdrag, vilket är en bidragande orsak till behovet och nyttjande av en utökad anslagskredit. Under 2023 har Försäkringskassan även genomfört besparingar för att anpassa verksamheten efter den ekonomiska situationen. Bland annat har vi avslutat drygt 400 provanställningar och begränsat antalet rekryteringar. Verksamheten har infört avsteg och förenklingar i handläggningsprocessen i flera av våra försäkringar. Detta är av tvingande orsaker för att korta handläggningstiderna, då resurserna inte har räckt till. I realiteten innebär det en ambitionssänkning inom flera delar av verksamheten eftersom vi samtidigt behöver prioritera de förmåner och ersättningar som står för en stor andel av många försäkrades försörjning. Det innebär att andra förmåner och ersättningar behöver stå tillbaka med ökande ärendebalanser och betydligt längre handläggningstider som följd.

De verksamhetsinvesteringar som är nödvändiga på grund av nya förmåner eller förändrade regelverk minskar Försäkringskassans utrymme till finansiella effekthemtagningar. Byte av it-system innebär en kostnad som leder till effektivisering och ökad kvalitet i bedömningar och beslut, genom exempelvis automatisering.

Nedan redovisas behovet av medel för de ofinansierade eller underfinansierade verksamheterna uppdelat på varaktiga och tillfälliga kostnader. De belopp i tabellen som anges som tillfälliga är tidsbegränsade kostnader, till exempel avskrivningar av planerade investeringar och andra införandekostnader.

Tabell 1. Ofinansierad eller underfinansierad verksamhet, miljoner kronor

Verksamhet	2025		2026		2027	
	Varaktig	Tillfällig	Varaktig	Tillfällig	Varaktig	Tillfällig
Sjukförsäkringen	196	0	211	0	180	0
Aktivitetsersättning och bostadstillägg	49	0	49	0	54	0
Stärkt rätt till assistans	0	65	0	0	0	0
Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning	241	0	241	0	241	0
Tillfällig föräldrapenning	34	0	34	0	34	0
Etableringsjobb	25	4	41	3	51	0
Statligt personskadeskydd (LSP)	13	0	14	0	10	0
Civilt försvar och operativ förmåga	290	10	397	13	453	28
Utbetalningsmyndigheten	0	0	12	0	0	0
Felaktiga utbetalningar och kontrollarbete	139	26	139	17	137	17
Digitalisering	20	70	20	70	20	100
Digital post	21	0	21	0	20	0
SSSID - en permanent lösning	12	0	12	0	12	0
Single digital gateway (SDG)	3	4	5	6	6	7
Förstärkt forskning och utveckling	20	0	20	0	20	0
Lokalbehov	10	40	10	40	10	20
Summa	1 073	219	1 224	149	1 248	172

1.1 Sjukförsäkring

Kommande reformförslag/reformförändringar inom sjukförsäkringen beaktas inte i förslaget nedan. Förslaget utgår ifrån de regeländringar som har införts och hur de påverkar vår verksamhet och vårt behov av finansiering. Försäkringskassan har erhållit medel i förvaltningsanslaget för vissa förändringar, de tilldelade medlen är beaktade i vårt äskande.

1.1.1 Regeländringar

Flera regeländringar har införts som ökar möjligheterna för de försäkrade att få sjukpenning eller sjukersättning under längre tid. Det innebär att Försäkringskassan behöver handlägga fler ärenden. Därför behövs ett resurstillskott om 245 miljoner kronor, motsvarande 89 årsarbetare för perioden 2025–2027.

Under 2021 och 2022 infördes flera regeländringar som gäller bedömning av arbetsförmågan. Det gäller följande:

- Övervägande skäl. Försäkringskassan ska efter 180 dagar pröva om övervägande skäl talar för att den försäkrade kan återgå i arbete hos sin arbetsgivare senast dag 365 i rehabiliteringskedjan. Den försäkrade ska då fortsatt bedömas mot arbete hos arbetsgivaren.
- Särskilda skäl. En försäkrad kan få sjukpenning även om arbetsförmågan bara är nedsatt i förhållande till arbete hos arbetsgivaren efter dag 180 i rehabiliteringskedjan om det är tydligt att hen kan återgå till sådant arbete senast dag 550.
- Bedömning av arbetsförmågan hos äldre. Försäkrade med begränsad tid kvar i arbetslivet ska undantas från bedömningen i förhållande till normalt förekommande arbete. I stället ska de även efter dag 180 i sjukperioden få sin arbetsförmåga prövad mot arbete hos den befintliga arbetsgivaren. Den som har viss arbetsförmåga ska kunna fortsätta med sin anställning på deltid. Förslaget gäller anställda som uppnått den ålder då de tidigast kan få inkomstpension.
- Bedömning av arbetsförmågan mot angivet arbete. Bedömning av arbetsförmågan efter dag 180 i rehabiliteringskedjan ska göras i förhållande till arbete i en angiven yrkesgrupp.
- Nya bestämmelser om sjukersättning för äldre. De nya bestämmelserna gäller för försäkrade som har som mest fem år kvar till åldern då man inte längre kan få sjukersättning och som har erfarenhet av sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden under de senaste femton åren. Antalet ansökningar under 2025–2027 bedöms öka med i genomsnitt 10 procent jämfört med 2021 och 2022.

Regeländringarna leder till att fler sjukfall än tidigare blir längre än 180 dagar, 365 dagar och även 550 dagar och att bedömningen av personens arbetsförmåga måste göras flera gånger under ett och samma sjukfall. På två år har antalet pågående sjukfall över 180 dagar ökat från cirka 93 200 till cirka 112 000, en ökning med drygt 20 procent. Det innebär i sin tur att det behövs samordningsinsatser och prövning av rätten till ersättning i fler ärenden än tidigare. Regeländringarna gör handläggningen mer komplex och utredningsskyldigheten kräver att handläggarna hämtar in mer information från arbetsgivare, hälso- och sjukvården och de försäkrade. Sammantaget är längre sjukfall mer tidskrävande att administrera.

1.1.2 Behov av samordning

Antalet sjukfall med samordningsbehov har ökat och behovet av resursförstärkning för detta uppskattas till totalt 192 miljoner kronor för perioden 2025–2027, motsvarande 76 årsarbetare för perioden 2025–2027.

Behovet av ökade samordningsinsatser har identifierats av såväl Försäkringskassan som uppdragsgivare och andra aktörer. Fler personer behöver få stöd, förbättrad rehabilitering och tidigare insatser. Tidigare ambitionsökningar har kunnat hanteras inom befintliga ramar, tack vare digitalisering, minskade resor och förändrat arbetssätt. Idag ser vi att en höjd ambitionsnivå skulle kräva mer resurser och därmed utökad finansiering.

I många av de längre sjukfallen krävs omfattande och resurskrävande samordning för att säkerställa återgång i arbete. Se avsnitt 1.1.1 Regeländringar.

Det är viktigt att komma ihåg att effekterna kommer att synas i de enskilda ärendena på olika sätt, och att olika individer har vitt skilda behov av samordning och stöd. Ett differentierat stöd kommer att leda till effekter som inte är direkt mätbara i form av kortare sjukskrivningsperioder, utan som trygghet och bättre stöd i en svår livssituation.

1.1.3 Arbetsgivarens planer

Försäkringskassan har i uppdrag att vid behov hämta in arbetsgivarnas planer i enskilda sjukfall. För att klara av uppdraget fullt ut krävs en resursförstärkning motsvarande 149 miljoner kronor och 50 årsarbetare för perioden 2025–2027.

Arbetsgivarens plan för återgång i arbete kan vara vägledande när individens förutsättningar för återgång i arbete behöver utredas. Försäkringskassan ska följa upp planerna och de åtgärder de innehåller, avseende både genomförande och kvalitet. Vi ska också identifiera arbetsgivare som vid upprepade tillfällen inte tar fram planer eller åtgärder, eller tar fram planer som systematiskt håller låg kvalitet. Detta ska anmälas till Arbetsmiljöverket. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har i en rapport rekommenderat Försäkringskassan att utveckla arbetet med att följa upp och bedöma kvaliteten i de planer för återgång i arbete som myndigheten har tillgång till.

Vi ser att vi skulle kunna höja ambitionsnivån, men för att möjliggöra det krävs mer resurser och utökad finansiering. Under perioden oktober 2022 till september 2023 har vi följt upp cirka 48 000 planer, men antalet ärenden där det skulle behövas en plan för återgång i arbete uppgår under samma period till cirka 100 000.

1.2 Aktivitetsersättning och bostadstillägg

Antalet ansökningar om aktivitetsersättning samt bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättning har ökat under de senaste åren. Sammantaget bedöms Försäkringskassans administrativa kostnader att öka med ytterligare 152 miljoner kronor under perioden 2025–2027, motsvarande cirka 64 årsarbetare, utöver de medel som myndigheten redan tilldelats.

Som aviserat i Försäkringskassans utgiftsprognos förväntas inflödet av ansökningar till aktivitetsersättning och bostadstillägg öka eller ligga på en högre nivå även kommande år.

Aktivitetsersättning: Befolkningens åldersstruktur påverkar antalet ansökningar om aktivitetsersättning. Som SCB:s prognos visar en ökning för personer mellan 19 och 29 år, förväntas antalet ansökningar öka under 2024 och perioden

2025–2027 med i genomsnitt 9 procent. I takt med att beståndet i ersättningen ökar, ökar även Försäkringskassans administrativa kostnader för samordning med andra aktörer för att stödja unga personer ute i arbete eller studier.

- Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättning: Den höjda åldersgränsen i sjukersättningen och det makroekonomiska läget med högre boendekostnader har medfört att antalet ansökningar och omräkningsärenden har ökat under 2023. Volymen förväntas fortsatt ligga på samma höga nivå under 2024 och perioden 2025–2027, med en ökning på i genomsnitt 15 procent jämfört med 2021.

Verksamheten är redan i ett mycket ansträngt läge och har hittills försökt hantera den ökade volymen genom övertidsinsatser, prioritering och nedprioritering av arbetsuppgifter. Vi ser allvarliga konsekvenser i form av långa handläggningstider och försenade utbetalningar för våra försäkrade vilket innebär en sänkt ambitionsnivå med anledning av att verksamheten är underfinansierad. Det kan även innebära andra negativa konsekvenser som försämrad kvalitet i bedömningar och beslut, nedprioritering av samordning med andra aktörer, färre kontroller som riskerar att öka antalet felaktiga utbetalningar och därmed ökade återkrav.

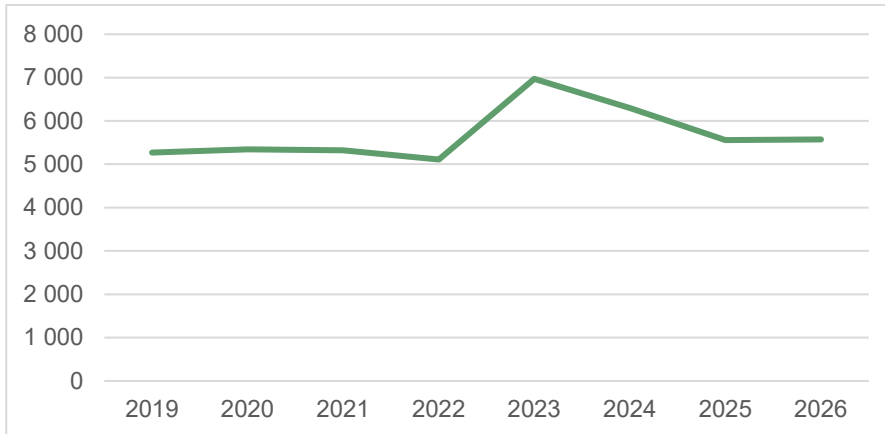
1.3 Stärkt rätt till Assistans

Den 1 januari 2023 trädde lagändringar ikraft som innebar att fler personer ansöker om och beviljas assistansersättning. Försäkringskassan äskar 65 miljoner kronor som internt har omfördelats till verksamheten, utöver tilldelade medel. Tilldelade medel i budgetproposition 2023 innebär att förmånen är fullt finansierad först från och med 2027.

Genom lagändringarna tillkom nya grundläggande behov. Det infördes dessutom schabloniserade föräldraavdrag som ska användas vid bedömningen av barns rätt till assistansersättning. Lagändringarna innebär att fler personer har ansökt om assistansersättning och att fler har beviljats ersättning. Lagändringen har medfört att ansökningar om fler timmar för dem som redan har assistans blev mer omfattande och tidskrävande.

Myndighetens bedömning var att det initiala inflödet av ansökningar sannolikt skulle bli relativt stort och att ökningen skulle ske under två år, snarare än under en femårsperiod som anges i lagrådsremissen. Tilldelade medel i budgetpropositionen 2023 följde utredningens bedömning om att inflödet skulle ske succesivt under en femårsperiod.

Inflödet av ansökningar ökade från 2022 till 2023 med 36 procent. Sedan regeländringen infördes har 65 miljoner kronor utöver tilldelade medel omfördelats till handläggningen av assistansersättning som är en av våra prioriterade förmåner. Det innebär att vi sänkt ambitionsnivån inom andra delar av verksamheten.

Diagram 1. Ansökningar assistansersättning, inklusive ansökan om utökad tid, utfall/prognos, antal

Försäkringskassans bedömning att det ökade inflödet skulle bestå över en längre tid visade sig inte stämma och bedömningen är att inflödet sakta kommer att minska under 2024 för att under 2025 stabiliseras på cirka 5 500 ansökningar årligen.

1.4 Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning

Handläggningen av förmånerna omvårdnadsbidrag (OMV) och merkostnadsersättning (MEK) har varit underfinansierad sedan införandet 2019. Därtill har vi ett högre inflöde än beräknat i förmånerna och de tidsbestämda omprövningarna som ska handläggas. Det utökade resursbehovet uppgår till 284 årsarbetare och 723 miljoner kronor för perioden 2025–2027.

Försäkringskassan fick en tilldelning av medel för perioden 2021–2023, myndigheten omfördelade ytterligare 300 miljoner kronor under samma period för att hantera de ärendebalanser som uppstod i samband med införande av förmånerna. Omfördelningen innebär att vi sänkt ambitionsnivån inom andra delar av verksamheten. Från och med 1 januari 2024 upphör de extra tilldelade medel för att hantera förmånerna. Det innebär att vi inte kommer att klara de ökade volymerna. För OMV är volymökningarna i förhållande till föregående år drygt 20 procent och för MEK är motsvarande ökning 7 procent. Utöver detta behöver vi handlägga de tidsbestämda omprövningarna som ska göras vartannat år för OMV och vart fjärde år för MEK.

Orsaken till volymökningarna är inte kopplat till någon ny förändring i lagstiftningen utan vi bedömer att det är olika omvärldsfaktorer som påverkar ökningarna.

Redan i remissvaret¹ angav Försäkringskassan att regeländringarna innebär en betydande ökning av förvaltningskostnaderna för myndigheten. Försäkringskassan bedömning var att vi skulle behöva utreda ansökningar gällande omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning för båda föräldrarna avseende samma barn. Detta inträffar i cirka 25 procent av ärendena. Vi behöver även framtidssäkra förvaltningen av vårdnadsbidraget och handikappersättning så länge dessa finns kvar eftersom Försäkringskassan har parallella it-system att förvalta.

Utan tillräcklig finansiering kommer vi återigen att bygga ärendebalanser som är långt över en normalnivå. Det kommer i sin tur leda till succesivt ökade handläggningstider

¹ FK 057576–2015

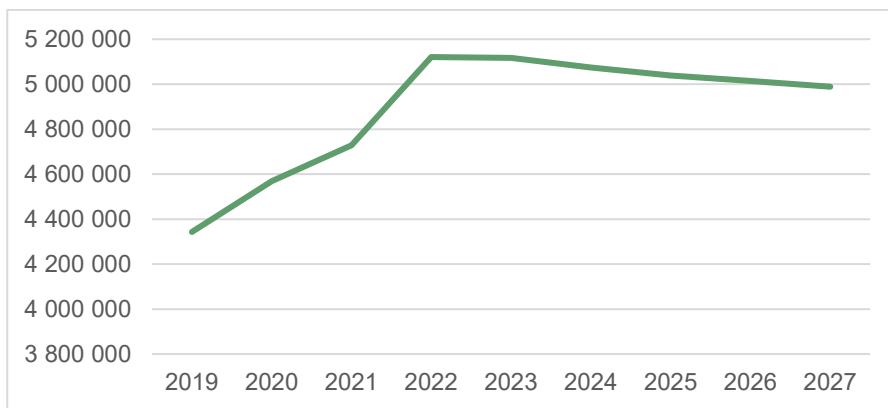
och bedömningen är att vi kan få ett scenario liknande det vi hade efter införandet av förmånerna 2019.

1.5 Tillfällig föräldrapenning

Ökningen av ansökningar inom tillfällig föräldrapenning är en postpandemisk effekt som har inneburit ett förändrat beteende vid vård av barn. Detta påverkar uttaget av tillfällig föräldrapenning som kräver fler handläggare. Det ökade resursbehovet uppskattas till totalt 102 miljoner kronor, motsvarande 45 årsarbetare för perioden 2025–2027.

Under perioden 2019 till 2023 har antalet ansökningar ökat med 18 procent. Trots att pandemin nu klingat av ligger antalet ansökningar om tillfällig föräldrapenning kvar på en hög nivå, och förväntas fortsätta att göra det. Vårdperioderna har blivit fler jämfört med innan pandemin, vilket innebär att barnen hålls hemma oftare men kortare. Utvecklingen från 2023 och framåt beror på en minskande population i årskullarna, men vi vet inte om det är en bestående utveckling.

Diagram 2. Ansökningar tillfällig föräldrapenning utfall/prognos, antal

Vi vill behålla nuvarande ambitionsnivå med en snabb handläggning och samtidigt bibehålla kvaliteten i handläggningen och göra de kontrollinsatser som behövs för att minska felaktiga utbetalningar. Utan ett tillskott av resurser är det inte möjligt.

1.6 Etableringsjobb

Den nya förmånen innebär ett väsentligt utökat resursbehov för Försäkringskassan. Vi bedömer att behovet kommer att vara 28 årsarbetare 2025, öka till 61 årsarbetare 2027 för att sedan minska igen under 2028. Kostnaden uppskattas till 124 miljoner kronor för perioden 2025–2027. Hänsyn är tagen till tidigare tilldelade medel i budgetpropositionerna 2019 och 2022.

Förordningen är nu beslutad och på plats. Enligt budgetproposition 2023 ska den nya förmånen Etableringsjobb införas under 2024. Försäkringskassan har tidigare fått medel för att införa förmånen och beloppen reducerades i budgetpropositionen 2022 eftersom reglerna är ändrade till att endast omfatta arbetsgivare med kollektivavtal vilket innebär en halvering av volymen.

För Försäkringskassan innebär dock den nya förordningen ett väsentligt utökat resursbehov jämfört med det svar som lämnades vid tidigare remissvar. Svaret byggde då på att utföra stickprov i efterhand i tio procent av ärendena. Enligt det nya regelverket

ska istället samtliga utbetalningar kontrolleras gentemot arbetsgivardeklaration före utbetalning, vilket innebär en långt mer omfattande administration.

Inflödet av ärenden är dock avhängigt Arbetsförmedlingens verksamhet som bedöms starta i och med årsskiftet 2023/24.

1.7 Statligt personskadeskydd

Regeringens satsningar inom både det civila och militära försvaret samt för brottsbekämpning medför att antal potentiella sökanden till ersättning inom det statliga personskyddet ökar. Antalet ansökningar har ökat markant under de senaste åren och bedöms fortsatt öka åren framöver. Sammantaget bedöms Försäkringskassans administrativa kostnader att öka med ytterligare 36 miljoner kronor under perioden 2025–2027. Behovet av resurstillskott för att klara volymökningen är som mest 15 årsarbetare för 2026 som sedan minskar till 11 årsarbetare för 2027.

Regeringens satsningar på Försvarmakten innebär att fler deltar i utbildningar inom det militära och civila försvaret och satsningarna på brottsbekämpning som bland annat innebär fler fängelseplatser förväntas ha en höjande effekt.

Antalet ansökningar har sedan 2020 ökat med 68 procent. Volymen förväntas fortsätta öka under 2024 och perioden 2025–2027 med ökning på i genomsnitt 100 procent jämfört med 2020.

Verksamheten är redan i ett ansträngt läge och handläggningen av ersättningen är i ett kritiskt läge med en kraftigt ökande balans av ärenden. Utan tillräcklig finansiering behöver vi sänka ambitionerna framöver vilket ger allvarliga konsekvenser för våra försäkrade i form av långa handläggningstider och försenade utbetalningar. Det kan även innebära andra negativa konsekvenser som försämrad kvalitet i bedömningar och beslut, nedprioritering av samordning med andra aktörer, färre kontroller som riskerar ett ökat antal felaktiga utbetalningar och eventuella återkrav.

1.8 Civilt försvar och operativ förmåga

Det försämrade säkerhetspolitiska omvärldsläget och den allt större risken för olika angrepp mot Sverige gör att arbetet i allt högre utsträckning även måste inriktas mot civilt försvar. Det innebär en väsentlig ökning av kostnader jämfört med vad som prognostiserats i tidigare budgetunderlag. Kostnaderna för insatser under perioden 2025–2027 beräknas totalt uppgå till 1 190 miljoner kronor och 39 årsarbetare. Kompletterande information lämnas i bilaga FK 2024/002535H.

Regeringen bedömer² att Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig behöver stärkas på bred front. En viktig del av detta är det civila försvaret. Regeringen har därför uttryckt att det under innevarande försvarsperiod är viktigt att förmågan i det civila försvaret utvecklas och tar konkreta steg framåt. Därtill har regeringen och Försvarmakten klargjort att Sveriges försvarsförmåga mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget måste öka och upprustningen måste ske i snabbare takt. Det innebär att ambitionsnivån och takten för förmåge- och robusthetshöjande åtgärder hos Försäkringskassan och andra civila myndigheter måste öka för att bidra till ett starkt totalförsvar.

² prop. 2020/21:30

Försäkringskassan bedriver samhällsviktig verksamhet och har långtgående ansvar avseende den viktiga samhällsfunktionen att betala ut statliga ersättningar. Funktionen är en av de funktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Försäkringskassan måste ha förmåga att administrera socialförsäkringen samt de övriga ersättningar som myndigheten förvaltar under svåra samhällsstörningar men även under krigsliknande förhållanden. Myndigheten måste även ha förmåga inom andra ansvarsområden som ligger utanför myndighetens ordinarie uppdrag, såsom att säkerställa statlig säker it-drift.

För att uppfylla de krav detta ställer på Försäkringskassans beredskap och den operativa förmågan behövs flera åtgärder. Det omfattar bland annat stärkt säkerhet för medarbetare, alternativa ledningsplatser och robusthetshöjande åtgärder för lokaler, it-infrastruktur, cybersäkerhet och säker kommunikation. Dessutom ska en regional ledningsstruktur för beredskap, säkerhet och trygghet utvecklas och införas.

En fullständig analys för säkerhetshöjande åtgärder gällande lokaler och alternativa ledningsplatser behöver genomföras. Resultatet av analysen kan innebära ändringar i redovisat investeringsbehov för perioden 2025–2027.

Den offentliga sektorns säkerhet och suveränitet gör det nödvändigt med en digital infrastruktur som kan motstå påfrestningar och möta höga krav på driftsäkerhet och robusthet. Det osäkra omvärldsläget har gjort det nödvändigt att öka kapaciteten och höja beredskapsnivån i verksamhetskritiska handläggnings- och utbetalningssystem. Det innebär att kostnaden för it-infrastrukturen inklusive anskaffning och lagerhållning av reservdelar har ökat de senaste åren och fortsätter att öka de kommande åren.

Om inte medel tillskjuts så att dessa åtgärder kan realiseras kommer utvecklingen att ske i betydligt långsammare takt och i mindre omfattning än vad som förväntas. Försäkringskassans bidrag till civilförsvaret kan inte uppgå till nödvändig och förväntad nivå.

1.9 Utbetalningsmyndigheten

Utbetalningsmyndigheten (UBM) ska administrera ett system med transaktionskonto för utbetalningar och arbeta med att granska utbetalningar från olika myndigheten, allt i syfte att upptäcka, förhindra och förebygga felaktiga utbetalningar. Försäkringskassans behov av ytterligare medel uppgår till 12 miljoner kronor för 2026.

I ovanstående belopp har avdrag gjorts för tilldelade medel i budgetpropositionen 2024 för perioden 2025–2026. UBM planerar att leverera 5 600 underrättelser under 2025 och 7 000 underrättelser under 2026 till Försäkringskassan. För 2027 beräknas antalet underrättelser uppgå till minst lika många som under 2026. Det är färre än tidigare beräkningar vilket innebär att behovet av årsarbetare hos Försäkringskassan skjuts framåt och påverkar därmed även 2027.

Under perioden 2025–2027 kommer verksamheten anpassas för anslutningen till transaktionskonto. Först från 2027 är UBM fullt ansvarig för systemet med transaktionskonto. Införandet kommer ske stegvis och vara genomfört 1 januari 2027 och avgifter kommer att tas ut för hanteringen. Från 2027 förutsätter Försäkringskassan att vi fullt ut kommer att vara avgiftsfinansierade för verksamheten som utförs på uppdrag av UBM.

1.10 Felaktiga utbetalningar och kontrollarbete

Enligt budgetpropositionen 2024 är politikens inriktning tydlig med att myndigheterna ska intensifiera sitt arbete med att minska felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen. Parallellt med det upprättas Utbetalningsmyndigheten. För att Försäkringskassan ska fortsätta bidra i arbetet med att minska felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemet behöver myndigheten ytterligare finansiering.

1.10.1 Återkrav

Försäkringskassan behöver öka förmågan att återkräva och driva in felaktiga utbetalningar samt minska befintlig ärendebalans av återkrav. Försäkringskassans behov av ytterligare medel uppgår till 416 miljoner kronor för perioden 2025–2027 och motsvarar en resursförstärkning på 167 årsarbetare.

Att öka förmågan att återkräva och driva in felaktiga utbetalningar är av största vikt för att upprätthålla legitimiteten för socialförsäkringen. Att det återkrävda beloppet verkligen drivs in är av vikt för regelefterlevnaden och tilltron till välfärdssystemet. Genom att beslut om återbetalning och åtgärder för återföring sker på ett effektivt sätt och med hög kvalitet, skapar hanteringen preventiva effekter mot bidragsbrott.

En årsarbetare inom återkravsverksamheten genererar i genomsnitt cirka nio miljoner kronor i inbetalningar till staten. Det innebär att varje satsad krona inom verksamheten ger i genomsnitt elva kronor tillbaka.

Vi har idag inte tillräckligt med resurser för att möta inflödet av återkrav. Ärendebalansen består av cirka 41 000 ärenden som inte är uppstartade. Av dessa 41 000 ärenden skulle cirka 30 000 ärenden behöva avarbetas för att nå ett normalläge som motsvarar cirka två månaders inflöde. Av dessa 30 000 ärenden skulle cirka 45 procent betala sin skuld direkt, vilket motsvarar återbetalningar på cirka 190 miljoner kronor. Utöver detta skulle cirka 30 procent få en avbetalningsplan där skulden blir betald inom 12 månader. Återbetalt belopp för dessa motsvarar cirka 127 miljoner kronor. Totalt innebär det att cirka 75 procent av besluten om återkrav kommer att betalas inom ett år vilket motsvarar cirka 318 miljoner kronor.

Med befintlig bemanning kan vi inte möta inflödet och vi kommer vid utgången av 2025 att ha en ärendebalans på cirka 72 000 ärenden. För att hantera inflödet behövs det årligen ytterligare 37 årsarbetare.

Under 2023 har Försäkringskassan handlagt cirka 61 000 återkrav till ett belopp av 1 670 miljoner kronor. Konsekvensen om Försäkringskassan inte erhåller en resursförstärkning för 2025–2027 är att balansen kommer att öka, återbetalningarna kommer att minska med minst 300 miljoner kronor per år och återkrav motsvarande 400 miljoner kronor per år kommer inte att ställas.

Redan 2012 införde Försäkringskassan en lägsta gräns på 1 000 kronor för när återkrav ska utredas. Orsaken var dels att vi behövde prioritera den utbetalande verksamheten, dels för att ärendebalansen av återkrav hade ökade kraftigt. Beloppet höjdes till 2 000 kronor år 2015.

Beloppsgränsen har kritiserats av bland annat Inspektionen för socialförsäkringen, Riksrevisionen och Försäkringskassans egen internrevision. Kritiken har i huvudsak gällt att myndigheten saknar lagstöd för ett beslut om beloppsgräns. Inom ramen för

utredningen³ föreslogs i stället en beloppsgräns om 300 kronor. Beloppsgränsen på 2 000 kronor kvarstår dock fortfarande.

Genom att göra resursförstärkning motsvarande cirka 110 årsarbetare ökar vi möjligheterna att på sikt ta bort beloppsgränsen för när återkrav ska utredas vilket i sin tur skulle öka tilltron till välfärdssystemet.

1.10.2 Efterkontroller arbetsskadelivränta

Den 1 september 2022 trädde en lagändring i utsökningsbalken i kraft i syfte att återkrav ska betalas tillbaka snabbare. Försäkringskassan ska i och med lagändringen överlämna ett obetalt återkrav till Kronofogden för indrivning efter att beslutet har vunnit laga kraft. Behovet av resursförstärkning uppskattas till totalt 34 miljoner kronor för perioden 2025–2027 vilket motsvarar 20 årsarbetare 2025, därefter 10 årsarbetare.

Återkrav inom arbetsskadelivränta blir generellt väldigt stora för individen. 2022 var det genomsnittliga återkravet 209 000 kronor per ärende och därmed individ. Samma år återkrävde Försäkringskassan 84 miljoner kronor för arbetsskadelivränta.

För närvarande har Försäkringskassan en ärendebalans på 4 000 efterkontrollsärenden, med olika typer av impulser om behov av utredning. Normalläget för ärendebalansen är cirka 300 ärenden och motsvarar cirka två månaders inflöde. Ärendebalansen behöver sänkas till en nivå så att myndigheten snabbt kan stoppa utbetalning av felaktig ersättning.

De lagändringar som kan komma till följd av Arbetsskadeutredningen, i kombination med de höga ärendebalanserna kräver ökade resurser för att arbeta med efterkontroller.

Utan tillräcklig finansiering ser Försäkringskassan fortsatt allvarliga risker för så väl våra förmånstagare som de statliga välfärdssystemen. Det innebär ännu fler felaktiga utbetalningar som pågår under en längre tid och även fler återkrav som blir större.

1.10.3 Försäkringstillhörighet och kontrollutredning

Enligt budgetpropositionen 2023 har Skatteverket fått ett ökat anslag för att förbättra folkbokföringen. Det påverkar Försäkringskassans verksamhet genom en ökning av inkommande ärenden till handläggningen av försäkringstillhörighet och kontrollutredning. Behovet av resursförstärkning uppskattas till totalt 25 miljoner kronor för perioden 2025–2027 och cirka 10 årsarbetare.

Försäkringskassan utredde cirka 10 000 ärenden kopplade till felaktig folkbokföring år 2022. Cirka 1 000 av dessa var impulser från Skatteverket. Vi antar att Skatteverkets uppdrag med folkräkning kommer innebära en 50 procentig ökning av impulser från Skatteverket till Försäkringskassan. Detta innebär ett ytterligare resursbehov för Försäkringskassan för att klara av uppdraget om "Lägesbild över befolkningen" som Skatteverket genomför.

Med dessa medel kommer ytterligare cirka 550 kontrollutredningar kunna genomföras jämfört med nuvarande nivå för 2023. Besparingar för samhället i och med detta blir cirka 40 miljoner kronor årligen i form av återkrav och förhindrade felaktiga utbetalningar.

³ SOU 2018:5 Vissa processuella frågor på socialförsäkringsområdet

Konsekvensen om Försäkringskassan inte erhåller en resursförstärkning för 2025–2027 är att den folkomräkning som Skatteverket genomför inte uppnår full effekt då Försäkringskassan inte kommer ha tillräcklig med kapacitet för att omhänderta det ökade inflödet av impulser.

1.11 Digitalisering

Försäkringskassan är en it-infrastrukturellt tung myndighet. Det innebär att vi har en it-miljö som består av ett flertal olika tekniska plattformar och applikationer för att myndighetens it-system ska fungera. Systemen och infrastrukturen kring systemen behöver vara robusta för att fortsatt kunna skydda den känsliga informationen som vi förvaltar.

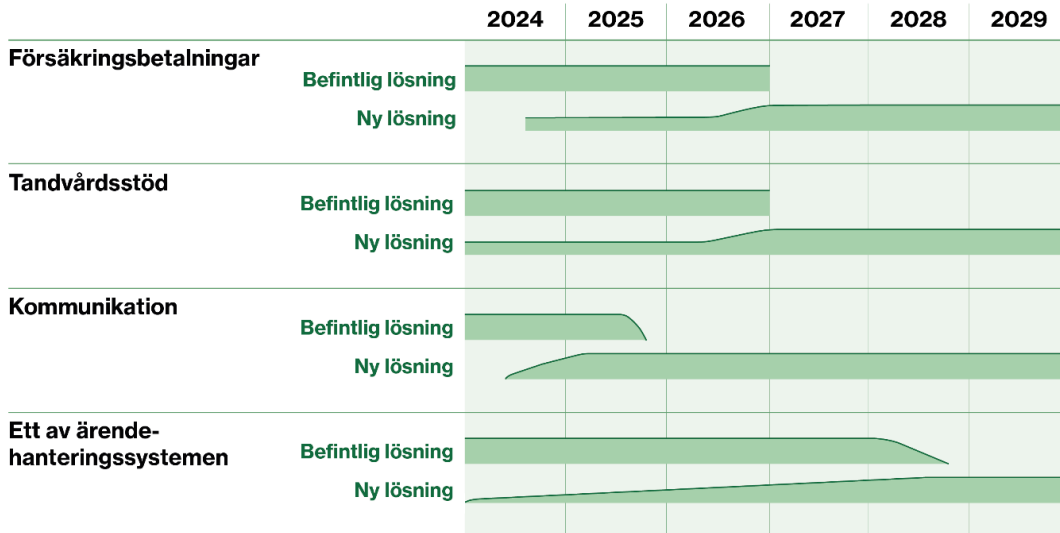
1.11.1 Livscykelhandläggning av tekniska plattformar och system

Försäkringskassan behöver ökade resurser till förutsättningsskapande insatser för en mer effektiv förvaltning. Generationsväxling av myndighetens tekniska plattformar och system kommer att pågå under lång tid med ökade kostnader under den perioden som följd. Kostnaden är tillfällig och uppskattas till 240 miljoner kronor för perioden 2025–2027. Även perioder därefter kommer att påverkas.

Försäkringskassan använder sedan lång tid och i mycket hög grad digitala lösningar i sin verksamhet. Myndigheten har flera verksamhetskritiska system och tekniska plattformar som är utdaterade eller nära slutet av sin tekniska livslängd. Leverantörer tillhandahåller inte support längre än till vissa tidpunkter och i det fall det är möjligt att förhandla fram fortsatt support, blir det till väsentligt högre kostnad än tidigare.

Generationsväxling genom återinvestering i nya plattformar och system behövs för att möjliggöra effektivare hantering av data och information. Det kommer på sikt att leda till realiserade verksamhetseffekter. I samband med generationsväxlingen uppstår dubbla drift- och förvaltningskostnader, då nya system utvecklas parallellt med att befintliga system fortfarande är i drift.

**Bild 1. Dubbla drift- och förvaltningskostnader vid generationsväxling
Exempel större generationsväxlingar**

Myndigheten har påbörjat generationsväxling som är en förutsättning för att vi ska kunna omsätta politiska reformer i en snabbare takt. De befintliga systemen och plattformarna är ett betydande hinder för fortsatt digital verksamhetsutveckling och bidrar till att produktiviteten försämras och informationssäkerheten påverkas negativt. Att inte göra generationsväxlingen innebär över tid ökade kostnader för support och underhåll tills nuvarande it-lösningar inte kommer att kunna stödja verksamheten.

1.11.2 Kapacitet för digital verksamhetsutveckling

Försäkringskassan behöver en ökad, långsiktig och stabil finansiering för att ha tillräcklig kapacitet inom digital verksamhetsutveckling. Politikens förväntningar på att myndigheten snabbt ska kunna ta hand om ny lagstiftning och nya uppdrag, även utöver grunduppdraget samt kontinuerligt effektivisera verksamheten innebär att det måste finnas en beredskap för det. Sammantaget uppskattas kostnaderna för detta till 60 miljoner för perioden 2025–2027 och vi behöver rekrytera 100 nya årsarbetare.

Försäkringskassan förväntas kunna ställa om snabbt för att ta hand om ny lagstiftning parallellt med andra uppdrag från regeringen. Samtidigt ska vi hantera grunduppdraget, effektivisering av verksamheten och förbättringar för att underlätta för de försäkrade och stärka vår förmåga att leverera alla våra uppdrag och genomföra generationsväxlingen av plattformar och system. För att åstadkomma detta behövs mer resurser.

Väsentlig digital verksamhetsutveckling för att effektivisera verksamheten och förbättra för de försäkrade riskerar att trängas undan och försenas när mer akuta förändringar som nya uppdrag och lagändringar måste prioriteras före. Det innebär ökade kostnader över tid när effekter för verksamheten realiserar senare. Även vår förmåga att delta i samarbeten och digitala informationsutbyten minskar, både nationellt och inom EU.

1.12 Digital post

Brevlådeföretag som distribuerar digital post till medborgare och företag ska få betalt per försändelse från de myndigheter som skickar digital post. Myndigheten har redan

80 procent av sina försändelser som digital post istället för fysiska brev. De besparingar som uppstått vid denna digitalisering under tidigare år har använts för att täcka löpande kostnadsökningar på myndigheten. De nu tillkommande årliga kostnaderna för digital post kommer inte att gå att balansera med ytterligare besparingar på många år. Uppskattade kostnader för perioden 2025–2027 är 61 miljoner kronor.

Propositionen om Auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och digital post⁴, innebär att Myndigheten för Digital förvaltning (DIGG) ska tillhandahålla ett auktorisationssystem och förmedla ersättning från myndigheter som använder digital post till godkända aktörer för digitala brevlådor. DIGG ska även ta ut en volymbaserad avgift från de myndigheter som skickar digital post.

Enligt den information Försäkringskassan har sedan tidigare kommer varje försändelse med digital post att innebära en kostnad på 90 öre per försändelse varav två öre ska täcka auktorisationssystemet och resten ska till brevlådeföretagen. Det medför en varaktig årlig kostnadshöjning för Försäkringskassan som inte går att täcka med ytterligare besparing genom fortsatt digitalisering av brev. Merparten av våra försändelser är redan i digital form och största del av kvarvarande andel berör brev till företag och organisationer och att ändra där innebär en större utvecklingsinsats över en längre tid. Det är tveksamt om en sådan insats går att prioritera på myndigheten närmsta åren och det kommer att ta tid att genomföra.

1.13 SSSID – ett permanent uppdrag

Försäkringskassan har sedan 2017 haft i uppdrag att tillhandahålla samordnad, säker statlig it-drift (SSSID). Uppdraget har förlängts till och med 2024. För att säkra kontinuiteten och kunna använda redan gjorda investeringar och statliga medel effektivt behöver Försäkringskassan i sin instruktion få ett permanent uppdrag att fortsätta leverera it-drift till anslutna myndigheter. Det behövs ett grundläggande permanent förvaltningsanslag för samordning, initialt arbete innan tecknade överenskommelser och viss gemensam utveckling beräknat till 36 miljoner kronor för perioden.

Under åren har ett antal myndigheter anslutits, antingen via helhetsåtaganden där vi tillgodoser den anslutna myndighetens hela it-driftbehov eller genom enstaka tjänster. Det totala behovet av statlig it-drift är större än vad Försäkringskassan ensamt kan eller bör tillgodose. Försäkringskassan har under de senaste åren samverkat med Skatteverket, Trafikverket och Lantmäteriet om framtida målbild för leveransen. Ett riktat bemyndigande eller uppdrag inklusive ett visst grundläggande permanent förvaltningsanslag för samordning, initialt arbete innan tecknade överenskommelser samt viss gemensam utveckling bör ges till samtliga dessa myndigheter. Huvudregeln bör i övrigt vara att it-driftstjänsterna avgiftsfinansieras.

Försäkringskassan vill ha ett permanent uppdrag för att kunna ge såväl redan anslutna myndigheter som de myndigheter som vill ansluta en trygghet i vald lösning över tid. Om vi inte får beslut eller tillräcklig finansiering kan vi inte agera som tänkt med uppdraget. Nödvändiga behov kan inte tillgodoses, varken hos de myndigheter som i dag är anslutna eller hos dem som står i kö för att ansluta.

1.14 En gemensam digital ingång – SDG

EU-förordningen om en gemensam digital ingång ställer bland annat krav på att EU-medborgare ska kunna använda Försäkringskassans e-tjänster. Investeringarna

⁴ Prop. 2023/24:6

förskjuts i väntan på leverans från Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) projekt Identitetsmatchning. Att använda resultatet från det projektet bedöms minska kostnaderna för det fortsatta införandet på Försäkringskassan. Under perioden 2025-2027 behövs investeringar i myndighetens it-lösningar, uppskattat till 30 miljoner.

EU-förordningen om inrättande av en gemensam digital ingång, vanligen benämnd SDG Single digital gateway (EU) 2018/1724, ställer krav på alla myndigheter inom EU att tillhandahålla information och e-tjänster till medborgare och företag från hela EU och EES senast 12 december 2023. Försäkringskassan uppfyller inte hela förordningen vid denna tidpunkt.

När SDG-förordningen tillämpas i sin helhet ska en användare i en medlemsstat kunna utföra ärenden digitalt i en annan medlemsstat lika enkelt som en användare i den andra medlemsstaten. Användare ska kunna logga in med europeisk e-legitimation i sådana e-tjänster som omfattas av SDG-förordningen.

Förordningen omfattar flera olika delar. Sedan tidigare har Försäkringskassan uppfyllt krav på att tillhandahålla information på engelska. Under det senaste året har utveckling gjorts för att ansluta till eIDAS (electronic IDentification, Authentication and trust Services). Ett system för elektronisk identifiering över landsgränser inom unionen för inloggning av personer utan svenskt personnummer och svensk e-legitimation. En grundförutsättning för övriga delar.

Övriga delar i förordningen innebär att Försäkringskassan ska tillgängliggöra de e-tjänster som finns för svenska privatpersoner och företag för samma målgrupper i övriga EU/EES länder. Försäkringskassan har över 70 e-tjänster som omfattas av förordningen. Under 2023 lanseras tre av de e-tjänster som bedömts efterfrågas mest.

Försäkringskassan har i svaret på regeringsuppdrag 2021⁵ konstaterat att många av de e-tjänster myndigheten har och som måste anpassas troligen har låg eller ingen efterfrågan från EU-medborgare.

På grund av omfattningen och att myndigheten inte hade tillräckligt med resurser bestämdes att dela upp anpassningarna över flera år. Eftersom Försäkringskassan inte har tilldelats medel för det här tillkommande åtagandet är planen nu att invänta DIGG som arbetar med en it-lösning för att göra identitetsmatchning. Istället för att göra en egen utveckling kan Försäkringskassan använda DIGG:s resultat i sin fortsatta utveckling och därmed reducera kostnaderna något. DIGG är klara tidigast till sommaren 2024.

Fortsatt otillräcklig finansiering för dessa åtaganden innebär att tidplanen kommer att behöva förlängas ytterligare. Försäkringskassan uppfyller inte EU-förordning som gäller som svensk lag under de närmaste åren. Annan verksamhet och annan utveckling måste prioriteras bort.

1.15 Förstärkt forskning och utveckling inom socialförsäkringsområdet

Försäkringskassan ska stödja forskning inom socialförsäkringsområdet. Men det belopp som anges i regleringsbrevet för detta ändamål har varit oförändrat i många år.

⁵ Uppdrag att analysera nyttor och risker vid genomförandet av förordningen om en gemensam digital ingång, S2021/06177.

Försäkringskassan ser därför behov av att utöka stödet till forskning med 20 miljoner kronor per år.

Syftet med Försäkringskassans FoU-verksamhet är att myndighetens och andra samhällsaktörers verksamheter ska vila på en så stabil kunskapsgrund som möjligt.

I Försäkringskassans regleringsbrev anges villkoret för forskningen och under ett stort antal år har den summa som myndigheten får använda för att stödja forskning legat oförändrat på högst 8,9 miljoner kronor. Försäkringskassan ser stora behov av att utöka det årliga stödet till forskning inom socialförsäkringsområdet.

Socialförsäkringen är bred och kunskapsbehoven många. Försäkringskassan har beskrivit behovet av en ändring av villkoret för anslagspost som Försäkringskassan får använda för forskning inom socialförsäkringens område, i en skrivelse till regeringen⁶. Vi har även beskrivit behovet av forskning inom socialförsäkringens område i återkoppling på regeringens efterfrågan om inspel inför kommande forsknings- och innovationsproposition⁷. Försäkringskassan och Forte har 2023 gemensamt utlyst forskningsmedel för att bidra till kunskap om psykisk ohälsa med fokus på rehabilitering, samverkan och ett hållbart arbetsliv.

Om nuvarande summa som Försäkringskassan får använda för forskning inom socialförsäkringens område inte höjs och medel tillförs så blir konsekvenserna bland annat att viktig kunskapsutveckling inom socialförsäkringens område riskerar att avstanna och successivt försvagas. Detta har negativa konsekvenser för myndighetens förutsättningar att fortsätta stärka en kunskapsbaserad styrning och utveckling av verksamheten. Om Försäkringskassans möjligheter att med hjälp av ny kunskap utforma ett bättre stöd till enskilda begränsas, drabbas i förlängningen de försäkrade.

Ett högre villkorat belopp för stöd till forskning medför ett behov av höjning av Försäkringskassans ram för beställningsbemyndigande kopplat till förvaltningsanslaget. Det beror på att ett högre belopp ger Försäkringskassan möjlighet att ingå större åtaganden om stöd till forskning som medför belastning på anslag kommande år.

⁶ FK 2021/010071

⁷ FK 2023/019007

2 Avisering av förändrad verksamhet

I detta avsnitt redovisar vi verksamheter Försäkringskassan uppfattar kan komma att påverka resursbehoven på sikt. Det avser förslag på förändringar som ännu inte fattats beslut om.

2.1 Ett modernare socialförsäkringsskydd för gravida

En utredning⁸ om ändrat regelverk för gravida har lämnats till regeringen. Där föreslås bland annat att taket i försäkringen ska lyftas till samma nivå som inom sjukförsäkringen, att försäkringen ska gälla ända fram till förlossningen och att samtliga gravida oavsett behov ska ha möjlighet att beviljas förmånen i graviditetens slutskede.

Försäkringskassans kostnader för det som föreslås av utredningen framgår i remissvaret⁹ som lämnades 2023-12-04.

2.2 Månadsuppgifter, bostadsbidrag och underhållsstöd

Regeringen har i budgetpropositionen aviserat att de har för avsikt att under mandatperioden genomföra lagändringar inom bostadsbidrag och underhållsstöd. Förändringarna har sin grund i de förslag som den statliga utredningen BUMS¹⁰ redovisade. Det är tämligen genomgripande förändringar som föreslås i utredningen och socialdepartementet har i underhandskontakter informerat om att de önskar förenkla vissa delar av det som utredningen föreslår. Socialdepartementet har ännu inte presenterat några underlag kopplat till de förenklingar som de önskar utan det sker än så länge i underhandsdialoger.

2.3 Rätt och lätt, ett förbättrat regelverk för VAB

Den statliga utredningen¹¹ om förenklade regler vid vård av barn (VAB) har lämnats till regeringen. Där föreslås flera ändringar i regelverket som kommer att få påverkan på Försäkringskassans utveckling och administration av tillfällig föräldrapenning.

Försäkringskassans svar¹² på utredningen är i huvudsak positivt, vi har en avvikande uppfattning när det gäller finansiering bland annat.

2.4 En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring

I september 2023 överlämnades slutbetänkandet på utredningen om arbetsskadeförsäkringen¹³. Betänkandet innehåller flera omfattande förslag som bland annat innebär att fler ska kunna beviljas livränta. Det finns även förslag som berör andra delar inom arbetsskadeförsäkringen.

⁸ SOU 2023:23 Ett modernare socialförsäkringsskydd för gravida

⁹ FK 2023/027400

¹⁰ SOU 2021/101 Träffsäkert - införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet

¹¹ SOU 2022:31 Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB

¹² FK 2022/012024

¹³ SOU 2023:53 En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring

Vid eventuella lagändringar är det mycket angeläget att Försäkringskassan får så väl tidsmässiga som finansiella förutsättningar för förberedelse och införande.

Utan god framförhållning och tillräcklig finansiering i tid kommer Försäkringskassan inte att kunna genomföra beslutade lagändringar på ett tillfredsställande sätt avseende kvaliteten i bedömningar och beslut, skyndsamhet och produktivitet.

2.5 Ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd

Regeringen beslutade den 14 juli 2022 att en särskild utredare ska se över regelverket för bilstödet och ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter avseende handläggningen av bilstödet och föreslå ett mer ändamålsenligt regelverk och en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning. Utredningen lämnade sitt betänkande den 30 november 2023.¹⁴

Syftet med utredningen är att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och förenkla processen för de som är i behov av stödet. Utredningen har också som syfte att förbättra förutsättningarna för ansvariga myndigheter att handlägga bilstödet på ett effektivt sätt. Utredaren har bl.a.

- lämnat förslag på hur regelverket för bilstöd kan förändras på ett sätt som innebär en enklare handläggningsprocess och ökad förutsebarhet för den försäkrade,
- analyserat hur ansvaret och finansieringen av handläggningen av ärenden om bilstöd ska regleras mellan berörda myndigheter för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig handläggning av stödet, och
- föreslagit de åtgärder och författningsändringar som bedöms nödvändiga.

2.6 Utredning om ett trygghetssystem för alla – översyn av regelverket för sjukpenninggrundad inkomst

Regeringen har tillsatt en utredning¹⁵ som ska se över regelverket för sjukpenninggrundande inkomst (SGI), det inkomstunderlag som används för beräkning av bland annat sjukpenning och föräldrapenning. Syftet är ökad trygghet och förutsebarhet för de försäkrade samt stärkt kvalitet och effektivitet i handläggningen. Dagens regelverk är inte fullt ut anpassat till en arbetsmarknad med en stor variation av anställnings- och uppdragsformer.

Utredningen har ännu inte föranlett några beslut. Det finns dock flera förslag som påverkar handläggningen av SGI på Försäkringskassan om de blir verklighet. I dagsläget är det oklart vilken påverkan det kommer att ha på myndighetens verksamhet.

2.7 Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans

Huvudmannaskapsutredningen har föreslagit att staten ska bli huvudman för personlig assistans. Utredaren föreslår att de lagändringar som krävs ska träda i kraft den 1 januari 2026. Därefter ska det inte vara möjligt att ansöka om personlig assistans hos kommunerna utan enskilda får istället ansöka om assistansersättning hos

¹⁴ SOU 2023:81 Ett enklare bilstöd

¹⁵ SOU 2023:30 Ett trygghetssystem för alla – översyn av regelverket för sjukpenninggrundad inkomst

Försäkringskassan. Det ska inte krävas lika omfattande behov som enligt nu gällande bestämmelser för att kunna beviljas assistansersättning.

Enligt förslaget ska kommunerna anmäla gällande och lagakraftvunna beslut, med vissa undantag, till Försäkringskassan som utan att göra en egen prövning av om förutsättningarna är uppfyllda ska fatta beslut om rätt till assistansersättning. Utredningen har uppskattat att det är cirka 5 000 kommunala beslut om personlig assistans som ska föras över till Försäkringskassan. Det föreslås även att Försäkringskassan tar över ansvaret för att pröva rätten till ersättning vid tillfälligt utökade behov.

Övergången till ett statligt huvudmannaskap förutsätter att myndigheten får nödvändig finansiering avseende bl.a. omfattande it-utveckling, rekrytering och utbildning av berörd personal. Försäkringskassan har i sitt remissvar¹⁶ avstyrkt förslaget på ikraftträdandedatum. När nödvändiga lagändringar och förordningar beslutats samt att finansiering är på plats behöver Försäkringskassan minst 24 månaders tid för förberedelsearbetet.

Om Försäkringskassan inte får rätt förutsättningar för det omfattande förberedelsearbete som krävs kan inte Försäkringskassan ta emot de nya uppgifterna. Utan rätt förutsättningar kommer överföringen av kommunala beslut inte kunna göras i den takt som behövs för att regelverket ska kunna tillämpas fullt ut vid tidpunkten för ikraftträdandet. Detta kommer att leda till långa handläggningstider och för personer som är i behov av assistansersättning kommer detta att få mycket negativa konsekvenser.

2.8 Omställningsstudiestöd

Omställningsstudiestödet baseras på arbetstagarens sjukpenninggrundade inkomst (SGI). Det innebär att en aktuell fastställd SGI är en förutsättning för att studiestödet ska kunna betalas ut med ett korrekt belopp.

Inflödet av OSS-ärenden till Försäkringskassan beror dels på hur många ärenden som Centrala studiestödsnämnden (CSN) får in, dels på hur stor andel av dessa som skickas vidare till oss. Hur stor andel ärendena som skickas vidare till Försäkringskassan har varit svårt att uppskatta då den beror på CSN:s arbets sätt, och ärendeprognoserna har svängt kraftigt under den period som omställningsstudiestödet har funnits. Vi vet därför inte med säkerhet hur inflödet av ärenden kommer att se ut under perioden.

2.9 e-Codex

Regeringen har gett Försäkringskassan tillsammans med flera myndigheter ett uppdrag¹⁷ att analysera konsekvenserna av att införa digital kommunikation genom e-Codex i civil- och straffrättsliga samarbeten inom EU. I uppdraget ingår att ge förslag på hur ett införande kan genomföras på ett kostnadseffektivt, säkert och sammanhållet sätt och hur ansvar, samordning och gemensamma arbetsformer bör organiseras.

Med anledning av detta uppdrag kommer vi med stor sannolikhet att leverera denna tjänst till bland annat regeringskansliet och domstolsverket från 2025-05-01. Detta

¹⁶ FK 2023/005986

¹⁷ Ju2021/02436

kommer att innebära en viss ökning av Försäkringskassan förvaltningskostnader och troligen förseningar i utveckling av annan verksamhet.

2.10 Digital utveckling av socialförsäkringen och Sverige

Fortsatt digitalisering kommer bidra till ökad trygghet och förbättrade möjligheter för individer att ta del av sina rättigheter och utöva sina skyldigheter på ett enkelt och säkert sätt. För att fortsätta utveckla välfärdssystemen samt motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott behöver Försäkringskassan och andra aktörer utbyta mer information och använda data på nya sätt. Försäkringskassan har identifierat ett antal viktiga områden där det behövs en kraftsamling för att åstadkomma en digital förflyttning inom socialförsäkringen och Sverige i stort. Områdena nedan har vi kompetens att driva och utveckla med hjälp av utökad finansiering.

- **Plattform för informationsutbyte**
Etablera en teknisk plattform och ramverk för informationsutbyte som omfattar alla typer av information mellan och inom offentliga och privata aktörer.
- **Plattform för avancerad dataanalys**
Etablera en teknisk plattform och ramverk för avancerad dataanalys som skapar förutsättningar för proaktivitet och motverkar bl.a. felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.
- **Elektronisk tjänstelegitimation**
Utveckla och tillhandahålla en elektronisk tjänstelegitimation till region, kommun, privata utförare samt privata aktörer i stort. Detta skulle bidra till en ökad säkerhet, effektivisering och interoperabilitet samt minska olika typer av fusk och bidragsbrott.
- **Jag i Sverige**
Etablera en säker funktion som samlat tillhandahåller tjänster och information för medborgarens möte med det offentliga och andra aktörer.

2.11 Fritidskortet

Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag¹⁸ att upprätta och förbereda förvaltning av ett register över godkända utförare av fritidsaktiviteter som kan omfattas av fritidskort för unga och barn. Syftet med registret är att samla godkända utförare som omfattas av fritidskortet och som bedriver barn och- ungdomsverksamhet med inriktning på idrott, kultur, friluftsliv eller annat föreningsliv.

I uppdraget ingår att lämna förslag på vilket innehåll som registret bör ha samt ta fram modell för hur innehållet i registret ska inhämtas, granskas, tillgängliggöras och förvaltas. Försäkringskassan ska även se över kostnaderna för upprättandet och förvaltandet av registret. Eventuella kostnader för undanträngningseffekter hos myndigheten ska även analyseras.

För uppdraget får Försäkringskassan använda 10 miljoner kronor under 2024. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast 1 oktober 2025 och regeringen beräknar att medel kommer att avsättas för uppdraget för 2025 och 2026, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

¹⁸ S2024/00033

2.12 Ändrad lagstiftning för att motverka felaktiga utbetalningar

En av Försäkringskassans uppgifter är att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och att motverka bidragsbrott.

Det har tillsatts flera statliga utredningar och getts regeringsuppdrag¹⁹ för att motverka felaktiga utbetalningar. Till exempel har Finansdepartementet utvärderat möjligheten till stärkt informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor.²⁰ Regeringen har, aviserat en proposition om en ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet, utifrån nämnda utredning. För att förslagen ska få avsedd effekt krävs såväl teknisk utveckling som ökad handläggningskapacitet, vilket innebär ökat behov av resurser för myndigheten. Även Skatteförfarandeutredning²¹ har haft i uppdrag att göra en översyn av vissa regler för att motverka bidragsbrott och arbetslivskriminalitet. I de fall detta blir verklighet kommer det innebära ett ökat inflöde av underrättelser om felaktiga utbetalningar från kommuner och andra myndigheter samt förbättrade kontrollmöjligheter för Försäkringskassan.

Försäkringskassan vill få bort det missbruk och överutnyttjande som inte bara gör att socialförsäkringssystemet riskerar att tappa i legitimitet, utan även orsakar betydande ekonomiska förluster för det allmänna. För att åstadkomma detta krävs en ökad utredningskapacitet samt digitala lösningar för bland annat informationsutbyte.

2.13 Försäkringstillhörighet

I budgetpropositionen 2024 har Migrationsverket fått ett tillskott av medel med anledning av kriget i Ukraina och för att hantera konsekvenserna av att massflyktsdirektivets bestämmelser upphör att gälla. I de fall Migrationsverkets arbete bidrar till att fler personer ska tillhöra svensk socialförsäkring, bosättnings- som arbetsbaserad, kommer detta att medföra en påverkan på Försäkringskassans hantering av försäkringstillhörighet.

Bosättningsbaserad försäkring är aktuell först efter att man fått uppehållstillstånd på annan grund än massflyktsdirektivet. Ukrainare behöver skydd på annat vis, vilket sannolikt innebär ansökan om asyl. Denna ska behandlas hos Migrationsverket, varefter det kan bli aktuellt med Försäkringskassans bosättningsbaserade förmåner.

När massflyktsdirektivet upphör, så kommer det att påverka inflödet av ärenden avseende försäkringstillhörighet.

2.14 Sanktionsavgifter

Bidragsbrottsutredningen²² har i ett delbetänkande sett över möjligheten att stärka arbetet med att bekämpa bidragsbrott mot Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Utredningen föreslår bland annat att ett nytt administrativt sanktionssystem ska införas. Sanktionsavgift ska enligt förslaget tas ut av den som har lämnat en oriktig uppgift eller

¹⁹ Bland annat SOU 2023:52 Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen

²⁰ DS 2022:13 Utökad informationsutbyte

²¹ SOU 2023:47 En utvecklad arbetsgivardeklaration – åtgärder mot missbruk av välfärdssystemen

²² SOU 2022:37

underlåtit att anmäla ändrade förhållanden. Det behöver inte ha skett en utbetalning; det räcker med att det funnits en risk för en felaktig utbetalning.

3 Lokalbehov

Försäkringskassans arbete med säkerhetsskyddsanalys kommer, utifrån Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd²³ medföra att vi behöver genomföra anpassningar i våra lokaler. Försäkringskassans bedömning är att anpassningarna kan innebära ökade kostnader. Kostnaderna för insatser under perioden 2025–2027 beräknas totalt uppgå till 130 miljoner kronor.

Försäkringskassan ska genom att använda de förmågor som beskrivs i Dimensionerade antagonistiska förmågor (DAF) identifiera sårbarheter och bedöma vilka säkerhetsskyddsåtgärder som är nödvändiga för att säkerställa ett fullgott säkerhetsskydd för myndighetens skyddsvärden.

Om anpassningarna inte görs ökar risken för att Försäkringskassans skyddsvärden utsätts för antagonistiska attacker som i sin tur kan medföra att skyddsvärden röjs, förstörs, förändras eller på annat sätt görs obrukbara.

Ett arbete pågår med att se över myndighetens lokalbestånd med ambitionen att sänka lokalkostnaderna på sikt.

²³ Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd PMFS 2022:1

4 Finansieringsöversikt

De prognoser som presenteras här tar hänsyn till beslutade regeländringar i de propositioner som har lagts fram. Regeländringar som har aviserats men där det inte finns några lagförslag är inte medräknade.

4.1 Sakanslag

I följande avsnitt är prognoserna uppdelade utifrån respektive utgiftsområde om inte annat anges. För mer utförliga kommentarer till prognoserna hänvisas till utgiftsprognosen för budgetåren 2024–2027²⁴.

4.1.1 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna inom utgiftsområde 9 beräknas öka under hela prognosperioden. Större delen av ökningen väntas inom assistansersättningen.

Tabell 2 prognos inom utgiftsområde 9 (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
1:4 ap.1 Statligt tandvårdsstöd	7 289 249	7 616 270	7 722 559	7 759 192	7 859 087
1:6 ap.27 Statlig ålderspensionsavgift för smittbärrpenning	1 912	40 413	41 515	-50 053	121
1:6 ap.37 Smittbärrpenning		4 603	4 736	4 869	5 006
1:7 ap.1 Sjukvård i internationella förhållanden	659 678	686 376	712 743	769 890	786 982
4:3 ap.1 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	144 742	148 549	149 830	150 963	152 027
4:4 ap.1 Kostnader för statlig assistansersättning	24 553 659	25 356 254	26 259 419	26 943 253	27 558 196
Summa	32 649 240	33 852 465	34 890 802	35 578 114	36 361 419

²⁴ Försäkringskassans Utgiftsprognos FK 2024/001034

4.1.2 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifterna för utgiftsområde 10 beräknas fortsatt öka något under perioden.

Tabell 3 prognos inom utgiftsområde 10 (tusentals kronor)

		2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
0,5	Boendetillägg	287 872	290 304	287 168	282 335	276 261
1:1 ap.8	Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	226 825	229 129	229 431	226 636	221 709
1:1 ap.15	Närståendepenning	182 466	218 806	228 661	234 830	241 246
1:1 ap.16	Statlig ålderspensionsavgift för närståendepenning	18 000	17 000	21 554	21 464	23 314
1:1 ap.17	Statlig ålderspensionsavgift för rehabiliteringspenning	91 000	80 000	4 302	-51 502	-71 685
1:1 ap.18	Statlig ålderspensionsavgift för sjukpenning	3 187 000	4 376 000	4 515 060	4 959 553	4 972 271
1:1 ap.19	Rehabiliteringspenning	503 660	44 963	46 410	47 845	49 305
1:1 ap.20	Arbetshjälpmedel m.m.	115 684	120 000	124 000	128 000	132 000
1:1 ap.21	Sjukpenning	42 862 617	44 917 711	46 363 330	47 797 019	49 256 145
1:2 ap.5	Aktivitets-och sjukersättningar	35 659 456	38 559 655	37 769 819	37 712 731	38 090 581
1:2 ap.6	Bostadstillägg till personer med aktivitets-och sjukersättningar	5 915 719	6 468 432	6 510 505	6 614 910	6 693 764
1:2 ap.8	Statlig ålderspensionsavgift för aktivitets-och sjukersättningar	5 030 000	5 401 000	5 182 890	5 218 450	5 078 998
1:3 ap.1	Handikappersättningar	947 893	946 000	879 000	797 000	718 000
1:3 ap.2	Merkostnadsersättning	402 540	530 000	635 000	735 000	847 000
1:4 ap.4	Statlig ålderspensionsavgift för arbetsskadelivränta	163 000	171 000	174 779	180 357	185 824
1:4 ap.5	Arbetsskadelivränta	2 163 199	2 245 054	2 138 424	2 129 333	2 136 789
1:5 ap.3	Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	34 113	34 469	34 151	33 264	32 466
1:5 ap.4	Statlig ålderspensionsavgift för ersättning inom det statliga personskadeskyddet	1 773	1 830	1 488	1 707	1 785
1:6 ap.3	Finansiell samordning genom samordningsförbund	337 930	339 000	339 000	339 000	339 000
1:6 ap.4	Medicinsk service	55 821	55 000	0	0	0
1:6 ap.5	Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
1:6 ap.8	Arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd	78 490	114 000	114 000	114 000	114 000
1:6 ap.9	Försäkringsmedicinska utredningar	209 779	244 000	244 000	244 000	244 000
1:6 ap.10	Bidrag till hälso- och sjukvården	12 210	16 000	16 000	0	0
1:7 ap.1	Ersättning för höga sjuklönekostnader	1 527 844	2 016 519	1 341 972	1	1
2:1 ap 1	Förvaltningsanslag	9 830 246	10 088 000	10 488 000	10 099 000	10 617 000
	Summa	110 545 137	118 223 872	118 389 944	118 564 933	120 899 774

4.1.3 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

För anslagen inom utgiftsområde 12 beräknas de sammanlagda utgifterna att öka under hela prognosperioden. Ökningen sker främst inom föräldraförsäkringen, där antalet nyttjande dagar och medelersättningen beräknas öka inom tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning.

Tabell 4 prognos inom utgiftsområde 12 (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
1:1 ap.1 Allmänt barnbidrag	29 040 941	28 899 847	28 774 782	28 642 446	28 449 796
1:1 ap.2 Flerbarnstillägg	3 626 576	3 583 575	3 560 593	3 537 612	3 646 973
1:1 ap.3 Förlängt barnbidrag	278 392	292 851	296 094	298 337	318 906
1:1 ap.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån	25 675	28 169	29 014	29 884	30 787
1:2 ap.4 Statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning	3 261 432	3 194 927	3 816 113	3 865 712	4 358 866
1:2 ap.8 Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning	856 908	1 100 089	1 025 848	983 152	986 719
1:2 ap.9 Föräldrapenning	32 769 030	35 360 897	38 573 037	42 376 161	44 855 827
1:2 ap.10 Statlig ålderspensionsavgift för graviditetspenning	66 605	161 163	99 185	50 715	61 430
1:2 ap.11 Tillfällig föräldrapenning	9 425 173	9 453 526	9 715 638	10 072 681	10 445 247
1:2 ap.12 Graviditetspenning	559 931	602 000	634 168	664 670	684 525
1:3 ap.1 Underhållsstöd	2 702 790	2 785 864	2 859 221	2 919 238	3 012 310
1:4 ap.1 Adoptionsbidrag	5 700	5 992	5 202	4 559	4 500
1:6 ap.1 Statlig ålderspensionsavgift för omvårdnadsbidrag	366 525	466 841	453 803	527 492	515 228
1:6 ap.2 Omvårdnadsbidrag	4 285 676	4 815 000	5 198 000	5 197 000	5 215 000
1:6 ap.3 Statlig ålderspension för vårdbidrag för funktionshindrade barn	0	0	-13 356	-43 646	-170 082
1:6 ap.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	-4 026	500	197	148	99
1:8 ap.2 Bostadsbidrag	4 255 207	3 677 725	3 048 864	3 135 025	3 133 272
Summa	91 522 535	94 428 966	98 076 403	102 261 186	105 549 397

4.2 Bemyndiganden

Försäkringskassan tilldelades under 2023 ett beställningsbemyndigande kopplat till förvaltningsanslaget för att kunna ingå åtaganden om stöd till forskning inom socialförsäkringens område. Försäkringskassan gjorde under 2023 en gemensam utlysning om forskningsstöd tillsammans med Forte och planerar att göra motsvarande utlysning för en treårsperiod under 2026.

I tabellen nedan har Försäkringskassan räknat med nuvarande villkor, att högst 8,9 miljoner kronor får användas till forskning inom socialförsäkringens område. Om villkoret höjs enligt förslaget i avsnitt 1.15 Förstärkt forskning och utveckling inom socialförsäkringsområdet, behöver beloppen justeras.

Tabell 6 Beställningsbemyndiganden (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkning	2026 Slutår
2:1 ap.1 Ekonomiska åtaganden vid årets början	9 116	24 389	15 572	7 572
Nya ekonomiska åtaganden	20 572			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	5 299	8 817	8 000	7 572
<i>Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av 2024</i>			8 000	7 572
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	24 389	15 572	7 572	
Tilldelat/Föreslaget bemyndigande	27 000			

4.3 Avgiftsbelagd verksamhet

Försäkringskassan tar ut avgifter huvudsakligen från andra myndigheter men även till liten del från organisationer och privatpersoner. Försäkringskassan disponerar avgifterna.

Från och med 2027 bedömer Försäkringskassan att det kommer behövas ett bemyndigande att ta ut avgifter i rollen som teknisk leverantör på uppdrag av Utbetalningsmyndigheten. I förordningen (2023:462) om transaktionskonto vid Utbetalningsmyndigheten framgår bland annat att senast den 1 januari 2027 ska alla utbetalningar som omfattas av förordningen administreras via systemet med transaktionskonto. Försäkringskassan är en av de myndigheter som i sin roll som teknisk leverantör kommer att effektuera utbetalningar inom transaktionskontot på Utbetalningsmyndighetens uppdrag. Uppdraget som teknisk leverantör kommer enligt Försäkringskassans uppfattning att vara avgiftsfinansierat hos Försäkringskassan från och med 2027 och det ekonomiska målet antas vara full kostnadstäckning.

De angivna beloppen för kostnader och intäkter som teknisk leverantör baserar sig på grova estimat, dels på grund av det ligger så långt fram i tiden, dels för att omfattningen och gränsdragningen för avgiftsområdet inte är fullt utrett. Därutöver är det inte fastställt vilka beslutande myndigheter Försäkringskassan kommer att vara teknisk leverantör åt.

Tabell 7 Avgiftsbelagd verksamhet (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkning	2026 Beräkning	2027 Beräkning
Administration statlig fordran					
Ingående ackumulerat över-/underskott					
Intäkter	9 428	12 000	12 000	12 000	12 000
Kostnader	9 428	12 000	12 000	12 000	12 000
Årets resultat					
Utgående ackumulerat över-/underskott					
Ersättning från försvaret					
Ingående ackumulerat över-/underskott	0	0	0	0	0
Intäkter	19 007	20 100	21 600	22 100	22 300
Kostnader	19 007	20 100	21 600	22 100	22 300
Årets resultat	0	0	0	0	0
Utgående ackumulerat över-/underskott	0	0	0	0	0
Ersättning från affärsdrivande verk					
Ingående ackumulerat över-/underskott					
Intäkter	307	300	300	250	250
Kostnader	307	300	300	250	250
Årets resultat					
Utgående ackumulerat över-/underskott					
Intäkter från Pensionsmyndigheten					
Ingående ackumulerat över-/underskott	-7 483	12 490	-8 310	-2 910	-910
Intäkter	284 518	267 800	284 400	277 900	275 900
Kostnader	264 545	288 600	279 000	275 900	275 900
Årets resultat	19 973	-20 800	5 400	2 000	0
Utgående ackumulerat över-/underskott	12 490	-8 310	-2 910	-910	-910
Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI)					
Ingående ackumulerat över-/underskott	-538	-779	-379	21	21
Intäkter	3 474	4 000	3 700	3 420	3 600
Kostnader	3 715	3 600	3 300	3 420	3 600
Årets resultat	-241	400	400	0	0
Utgående ackumulerat över-/underskott	-779	-379	21	21	21
Samordnad och säker statlig it-drift (SSSID)*					
Ingående ackumulerat över-/underskott	-17 799	-5 221	-21	-21	-21
Intäkter	181 478	204 000	210 000	220 000	230 000
Kostnader	168 900	198 800	210 000	220 000	230 000
Årets resultat	12 578	5 200	0	0	0
Utgående ackumulerat över-/underskott	-5 221	-21	-21	-21	-21
Datorbearbetningar, systemutveckling, statistik m.m.					
Ingående ackumulerat över-/underskott	0	0	0	0	0
Intäkter	25 193	24 500	24 500	24 500	24 500
Kostnader	25 193	24 500	24 500	24 500	24 500
Årets resultat	0	0	0	0	0
Utgående ackumulerat över-/underskott		0	0	0	0

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkning	2026 Beräkning	2027 Beräkning
Teknisk leverantör av transaktionskonto					
Ingående ackumulerat över-/underskott					
Intäkter					134 000
Kostnader					134 000
Årets resultat					0
Utgående ackumulerat över-/underskott					0
Totalt årligt resultat	32 310	-15 200	5 800	2 000	0
Totalt ackumulerat över-/underskott	6 490	-8 710	-2 910	-910	-910

* Beräkningarna för SSSID förutsätter att Försäkringskassan får förlängt eller permanent uppdrag att bedriva verksamheten. Nuvarande uppdrag sträcker sig till och med 2024.

5 Investeringar

5.1 Verksamhetsinvesteringar

I tabellen nedan framgår Försäkringskassans behov av verksamhetsinvesteringar.

Tabell 8 Verksamhetsinvesteringar (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkning	2026 Beräkning	2027 Beräkning
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	495 791	468 350	535 200	532 000	512 800
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	139 836	211 356	337 000	267 500	278 000
Byggnader, mark och annan fast egendom	—	—	—	—	—
Övriga verksamhetsinvesteringar	23 554	30 294	20 000	20 000	20 000
Summa verksamhetsinvesteringar	659 181	710 000	892 200	819 500	810 800
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	659 181	710 000	892 200	819 500	810 800
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	—	—	—	—	—
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	—	—	—	—	—
Anslag (efter medgivande av regeringen)	—	—	—	—	—
Summa finansiering	659 181	710 000	892 200	819 500	810 800

5.2 Låneram, avskrivningar och räntor

Låneramen för 2024 är 2 270 miljoner kronor. Kommande investeringar för Utbetalningsmyndigheten samt investeringar inom civilt försvar och operativ förmåga medför ett behov av utökad låneram. Försäkringskassan föreslår därför att låneramen höjs till 2 400 miljoner kronor 2025 och till 2 500 miljoner kronor 2026 och 2027.

Tabell 9 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkning	2026 Beräkning	2027 Beräkning
IB lån i Riksgäldskontoret	1 859 468	1 942 896	2 035 091	2 263 967	2 387 729
Nyupplåning (+)	695 358	710 000	892 200	819 500	810 800
Amorteringar (-)	-611 929	-617 805	-663 324	-695 738	-781 121
UB lån i Riksgäldskontoret	1 942 896	2 035 091	2 263 967	2 387 729	2 417 408
Beslutad/föreslagen låneram	2 300 000	2 270 000	2 400 000	2 500 000	2 500 000
Ränteutgifter	67 430	75 000	57 000	52 000	54 000
Summa amorteringar och ränteutgifter	679 360	692 805	720 324	747 738	835 121
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Utgiftsområde 2:1 ap.1	643 165	659 007	697 827	731 703	819 943
Övrig finansiering	36 194	33 797	22 498	16 035	15 178
Summa finansiering	679 360	692 805	720 324	747 738	835 121

5.3 Investeringar över 20 miljoner kronor

I tabellen redovisas pågående och planerade verksamhetsinvesteringar med ett anskaffningsvärde som överstiger 20 miljoner kronor. I tabellen ingår även de utgifter som inte kommer att redovisas som anläggningstillgångar och finansieras med anslag.

Tabell 10 Verksamhetsinvesteringar över 20 miljoner kronor (tusentals kronor)

Verksamhetsinvesteringar per objekt	Totalt	Ack.	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027→ Beräknat
Automatisering och digitalisering av assistansersättning	111 106	75 106	13 000	13 000	10 000	0
Behörighetshantering, teknik	38 000	0	8 000	15 000	15 000	0
Bostadsbidrag ur COBOL	237 467	218 167	19 300	0	0	0
Digitalisering inom internationell vård	52 901	52 001	900	0	0	0
Digitalisering och automatisering av aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning	112 969	93 845	16 034	3 090	0	0
Digitalt informationsutbyte sjuk- och föräldraförsäkring	73 850	13 850	4 000	18 667	18 667	18 667
Effektivisering anspråkshantering sjukpenning och rehabersättning	45 000	0	45 000	0	0	0
Effektivisering handläggning inom förebyggande sjukpenning, sjukpenning och rehabersättning	36 000	0	0	12 000	12 000	12 000
Framtidssäkrad förvaltning av handikappersättning och yrkesskador	48 355	4 355	11 000	11 000	11 000	11 000
Framtidssäkrad lagring av försäkringsdokument	88 891	88 836	55	0	0	0
Fysisk säkerhet	122 000	42 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Handläggningsstöd (generellt)	53 498	27 608	12 670	13 220	0	0
IT-utveckling för statligt huvudmannaskap av assistansersättning	47 000	0	10 000	20 000	17 000	0
Livscykelhantering Betalning	50 000	0	10 000	20 000	20 000	0
Livscykelhantering Java	38 505	22 728	10 777	5 000	0	0
Livscykelhantering kommunikationslösningar	87 229	3 229	24 000	20 000	20 000	20 000
Livscykelhantering tandvård	167 422	35 152	35 000	53 260	44 010	0
Livscykelhantering ÄHS end of life	109 495	2 495	17 000	27 000	36 000	27 000
Moderniserad teknisk plattform	215 139	165 539	25 000	24 600	0	0
Moderniserad webbplattform	80 940	71 070	9 870	0	0	0
Moderniserat handläggningsstöd för underhållsstöd	300 392	55 392	26 000	35 000	35 000	149 000
Moderniserat handläggningsstöd för återbetalningar	49 000	0	0	15 000	14 000	20 000
Motverka bidragsbrott och felaktiga utbetalningar	127 006	29 006	0	32 667	32 667	32 667
Nytt handläggarstöd och e-tjänster bostadstillägg	112 280	98 280	11 000	3 000	0	0
Nytt handläggningsstöd för sjuk- och aktivitetsersättning	57 993	12 993	18 500	26 500	0	0
Nytt handläggningsstöd och e-tjänster för arbetsskador	83 000	0	8 000	15 000	20 000	40 000
Nytt IT-stöd för sjukförsäkring	312 705	260 343	52 362	0	0	0
Robust betalningssystem	116 175	41 175	25 000	20 000	30 000	0
Sanktionsavgifter	120 000	0	0	30 000	30 000	60 000
Single Digital Gateway (SDG)	47 940	17 940	0	7 500	7 500	15 000
Utbetalningsmyndigheten	167 131	0	34 131	61 500	50 000	21 500
Utveckling av IT-stöd Bostadsbidrag	38 000	0	4 000	17 500	16 500	0
Ökad automatisering och effektivisering bostadstillägg	39 000	0	0	8 000	11 000	20 000
Ökad effektivitet och rättssäkerhet omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning (OMV/MEK)	71 251	38 251	13 000	10 000	10 000	0
Summa utgifter för investeringar	3 457 639	1 469 361	483 599	557 503	480 343	466 833

Verksamhetsinvesteringar per objekt	Totalt	Ack.	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027→ Beräknat
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	2 810 256	1 170 061	396 675	458 425	392 111	392 983
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0					
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0					
1002001 001 Förvaltningsmedel	647 384	299 300	86 924	99 077	88 232	73 850
Summa finansiering	3 457 639	1 469 361	483 599	557 503	480 343	466 833
Varav investeringar i anläggningstillgångar						
Datasystem, rättigheter m.m.	2 688 256	1 128 061	376 675	438 425	372 111	372 983
Maskiner och inventarier	0					
Fastigheter och mark	0					
Övriga verksamhetsinvesteringar	122 000	42 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Summa investeringar i anläggningstillgångar	2 810 256	1 170 061	396 675	458 425	392 111	392 983

Större delen av Försäkringskassans stora investeringar under åren 2025–2027 utgörs av hantering av it-stöd som är i slutet av sin livscykel och gäller både verksamhetssystem och tekniska plattformar. Moderniseringen av it-stöden är nödvändig ur ett säkerhetsperspektiv, och behovet av investeringar på området bedöms vara högt även under den kommande tioårsperioden. Det finns också behov av stora investeringar i den fysiska säkerheten för att säkerställa ett fullgott skydd för myndighetens medarbetare och tillgångar. Hotbilden i omvärlden bidrar till att behovet bedöms vara högt även under kommande år.

Därutöver finns investeringar som primärt syftar till att effektivisera handläggningen. Ytterligare investeringar görs och planeras för att minska och motverka risken för felaktiga utbetalningar, liksom för att hantera kommande lagförslag. Slutligen ser vi att Försäkringskassan kan få nya uppdrag som skapar behov av nya investeringar.

6 Kreditutrymme

6.1 Kredit på räntekonto

Tabell 11 Räntekontokredit (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkning
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	234 735	350 000	100 000
Minsta behållning på räntekonto under året			
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	6 767	-100 000	50 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret			
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	500 000	500 000	500 000

6.2 Övrig kredit

Försäkringskassan har en övrig kredit för att kunna betala utländska vårdfakturor. Krediten ska täcka tiden innan regionerna ersatt Försäkringskassan: och ges med stöd av 7 kap. 6 § budgetlagen (2011:203). För åren 2025–2027 föreslår Försäkringskassan en kredit på 170 miljoner kronor för detta behov.

Tabell 12 Övrig kredit (tusentals kronor)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkning
Maximalt utnyttjad övrig kredit under året	145 786	152 000	150 000
Nyttjad övrig kredit i RGK	145 786		
Beslutad/föreslagen övrig kontokredit	170 000	170 000	170 000